

Legálna práca je výhodná pre všetkých

Ste v pracovnom pomere?

Čo znamená legálna práca/ nelegálne zamestnávanie?

- Ochranu a dávky: dôchodkové odvody, sociálne poistenie, zdravotná starostlivosť, platenú dovolenku a ochranu proti nespravodlivému prepusteniu alebo inému porušeniu pracovného práva.
- Pravidelné vyplácanie mzdy, úhradu príspevkov na sociálne zabezpečenie a príslušné daňové odvody.

Mám deklarovaný pracovný pomer? Kontrolný zoznam

Mali by ste ...

- mať **pracovnú zmluvu**, v ktorej sa uvádzajú pracovné podmienky, povinnosti a práva, informácie o zamestnávateľovi a o tom, kto je zodpovedný za výplatu,
- dostávať **pravidelnú mzdu** vypočítanú na základe skutočných odpracovaných hodín, nadčasov, mimoriadnych príplatkov (napr. za nočné alebo sviatočné zmeny),
- byť **chránení pred diskrimináciou** na pracovisku z dôvodu pohlavia, rodu, náboženstva, národnosti alebo etnického pôvodu,
- mať **právo na prestávky**, dovolenky a voľno,
- mať právo byť práceneschopný **zo zdravotných dôvodov** a právo na ochranu v prípade pracovných úrazov a chorôb z povolania,
- byť **zaevidovaní v systéme sociálneho zabezpečenia**, napr. na účely dôchodku, dávok v nezamestnanosti, zdravotnej starostlivosti,
- mať **právo na zastúpenie**, členstvo v odborových organizáciách a právo štrajkovať,
- mať **pravidelné odvody**, napr. do dôchodkového systému.

Podnikáte?

Zamestnávate alebo plánujete zamestnávať pracovníkov?

Čo znamená legálna práca/ legálne zamestnávanie?

- Dodržiavanie pracovnoprávných pravidiel a predpisov, priznávanie práv, na ktoré majú pracovníci nárok.
- Zabezpečenie spravodlivej hospodárskej súťaže medzi podnikmi.
- Vytvorenie stabilného a motivujúceho pracovného prostredia, ktoré vedie k produktívnemu pracovisku.
- Vyhýbanie sa sankciám, pokutám, obvineniam a rizikám poškodenia dobrého mena.

Ako majiteľ podniku a zamestnávateľ by ste mali...

- venovať pozornosť podmienkam zamestnávania, ktoré sú stanovené v právnych predpisoch vašej krajiny. Overte, či:
 - ▶ dodržiavate vnútroštátne pravidlá kolektívneho vyjednávania o mzdách a odpočítateľných nákladoch,
 - ▶ platíte dane a príspevky na sociálne zabezpečenie podľa pravidiel,
 - ▶ správne vydávate výplatné pásky,
 - ▶ poskytujete práceneschopnosť alebo materskú dovolenku a voľno počas sviatkov/ dovolenku/riadnu dovolenku v súlade s príslušnými predpismi,
- máte záznamy o evidovaných pracovníkoch, o ich skutočnom pracovnom čase a všetkých informáciách o platbách v súlade s platnými vnútroštátnymi pravidlami a pravidlami EÚ,
- dodržiavate pravidlá týkajúce sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a zaistujete pre svojich zamestnancov bezpečné pracovné prostredie,
- zaručujete, aby zamestnanci mali právo legálne pracovať vo vašej krajine.

Ak vlastníte podnik a nevíete s istotou, aké pravidlá má vaša krajina, pokiaľ ide o najímanie pracovníkov v súlade so zákonom, môžete sa obrátiť...

- na miestny inšpektorát práce,
- na národnú a/alebo miestnu organizáciu zamestnávateľov,
- na inštitúcie zodpovedné za pracovnoprávne predpisy a bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci.

Nelegálny pracovný pomer môžete mať, ak...

*sa vám mzda vypláca
v hotovosti bez zmluvy –
nelegálna práca.*

Ak nemáte písomnú pracovnú zmluvu a váš zamestnávateľ vám vypláca mzdu v hotovosti, vaša práca nie je zaevidovaná alebo sa z nej neplatia dane a sociálne odvody, vtedy je vaša práca nelegálna,

*časť vašej mzdy
sa vypláca v hotovosti –
nelegálna práca.*

Ak váš zamestnávateľ deklaruje len časť vašich pracovných hodín a zvyšok vám vypláca v hotovosti, vaša práca je nelegálna. Zahŕňa to nedeklarované nadčasy a mimoriadne pracovné zmeny. Môže sa to zdať výhodné, ale obmedzuje to vaše práva a nemáte úplný právny dôkaz o vykonávaní práce,

*ste samostatne
zárobkovo činná osoba,
ale zaobchádzajú s vami ako so
zamestnancom – **závislá samostatná
zárobková činnosť
(tzv. falošná živnosť).***

Ak ste zaevidovaní ako samostatne zárobkovo činná osoba, ale máte nadriadeného, dodržiavate pevne stanovené pracovné hodiny alebo máte len jedného hlavného zákazníka, môžete vykonávať nepravú "falošnú" samostatnú zárobkovú činnosť. To znamená, že sa s vami zaobchádza ako so zamestnancom, nemáte však nárok na práva, ktoré sú zaručené zamestnancovi a ani ochranu. V niektorých krajinách môžete byť aj napriek tomu, že ste evidovaní ako samostatne zárobkovo činná osoba, považovaní za zamestnanca s plnými právami zamestnanca, najmä ak niekto riadi vašu prácu, určuje vašu mzdu a vy prácu vykonávate osobne, na základe jeho pokynov.

Čo môžete urobiť?

1. Obráťte sa na miestny inšpektorát práce

Inšpektoráty a organizácie práce kontrolujú podniky a vykonávajú v nich inšpekcie. Môžu poradiť, ako nahlásiť nelegálnu prácu/ nelegálne zamestnávanie. Inšpektoráty práce často poskytujú informácie o vašom práve požadovať nevyplatenú mzdu v súlade s právnymi predpismi EÚ.

2. Obráťte sa na odborovú organizáciu

Odborové zväzy zastupujú pracovníkov, presadzujú práva a lepšie pracovné podmienky. Vedú dialóg s organizáciami zamestnávateľov. Obráťte sa na miestnu odborovú organizáciu alebo na zástupcov na pracovisku.

Ďalšie informácie

Na webovej stránke **Európskeho orgánu práce** môžete nájsť svoje národné kontaktné miesto a získať poradenstvo.

<https://www.ela.europa.eu>

Európsky orgán práce
Landerova 12, 811 09 Bratislava I, Slovensko

Úrad pre vydávanie publikácií
Európskej únie

Luxembursko: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie 2025

© Európsky orgán práce 2025

Print ISBN 978-92-9415-225-1 doi:10.2883/0508614 HP-01-25-025-SK-C

PDF ISBN 978-92-9415-224-4 doi:10.2883/5013809 HP-01-25-025-SK-N

Obálka © Gorodenkoff/stock.adobe.com; © JackF/stock.adobe.com; © wavebreak3/stock.adobe.com. Vnútorne strany © K Seisa/peopleimages.com/ stock.adobe.com; © New Africa/stock.adobe.com